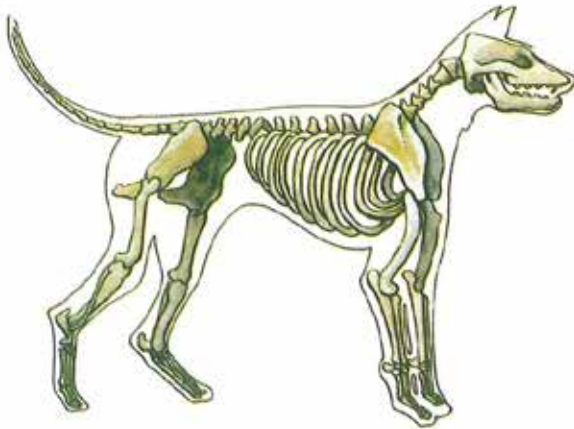

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐ

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐՈՒ ԵՌԻՄՔԵՐԸ

Անասունները կրնանք դասակարգել երկու մեծ խումբերով: Ոսկոր ունեցող անասուններ, զորս կը կոչենք ողնաւոր եւ ոսկոր չունեցող անասուններ, զորս կը կոչենք անողն:

Ի՞նչ կը ներկայացնէ այս պատկերը:

Անասունին ոսկորները իրարու միացած ենմիջոցով:

Ամբողջացո՛ւր.

Շունըներու խումբին կը պատկանի, իսկ քիթեռնիկըներու խումբին:

Տո՛ւր հինգ ողնաւոր անասուններու անուն եւ երեք անողն անասուններու անուն:

.....,,,,
.....,,,

ՈՂՆԱԽՈՐՆԵՐ

Ողնաւոր անասունները իրենց կարգին կրնանք դասակարգել բազմաթիւ խումբերով: Այդ խումբերն են:

- 1.— Ստնաւորներ
- 2.— Թռչուններ
- 3.— Չուկեր
- 4.— Սողուններ
- 5.— Գորտազգիներ (երկակենցաղներ)

Գորտ

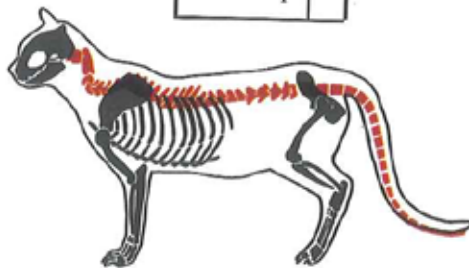
Կրիայ

Աղաւնի

Չուկ

Կատու

Տուփիկին մէջ գրէ խումբին թիւը:

ՍՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐ

Ստնաւորները կենդանաձին անասուններ են: Ստնաւոր անասունները իրենց ձագերը կը սնուցանեն իրենց կաթով, մինչեւ ձագերուն մեծնալը:

Կարգ մը ծովային անասուններ ինչպէս կէտը եւ դլփինը նոյնպէս ստնաւորներ են: Ուրեմն սխալ է ըսել կէտ ձուկ, քանի որ ձուկերը ստնաւորներ չեն: Սառուցեալ ծովերուն եգերֆները կ'ապրին փոկերը, որոնք նոյնպէս ստնաւորներ են:

Յամաֆի վրայ ապրող անասունները ունին չորս անդամներ:

Ձին, էշը, ջորին եւ վագերաձին սմբակաւորներ են:

Սմբակաւորներու ոտները ունին միայն մէկ եղունգ:

Կովը, ոչխարը, այծը, ուղտը, ընձուղտը, եղնիկը եւ եղջերուն կնդակաւոր են:

Կնդակաւորներու ոտները ունին երկու-փական եղունգ:

Վագրը, յովագրը, առիւծը, գայլը, շունը եւ կատուն մատնագնաց անասուններ են, անոնց մատները ունին զօրաւոր ճակեր:

Մատնագնաց անասունները իրենց թաթերուն ծայրերուն վրայ ֆանի[®] մատ ունին:

Սմբակաւոր, կնդակաւոր ու մատնագնաց անասունները չորֆոտանիներ են:

ԹՈՂՈՒՆՆԵՐ

Թռչունները ունին երկու ոտներ եւ երկու թևեր: Անոնք կը փալեն երկու ոտքի վրայ, իսկ իրենց լայն թևերուն շնորհիւ կը բացան թռչիլ ու սալանիլ:

Թռչուններուն ոտները օժտուած են մատներով, որոնք նանկեր ունին:

Կան թռչուններ, որոնց ոտներու մատները մաշկով մը իրարու միացած են: Այս խումբի պատկանող թռչունները կը կոչուին մաշկոտանիներ:

Ասոնք լողացող թռչուններ են, իրենց ոտները թիի դեր կը կատարեն:

Բադր, սագր, կարապր եւ հաւալուսինը (փելիֆանը) մաշկոտանիներ են:

ԿԱՐԱՊՆԵՐՈՒ ԶՈՅԳԸ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԶԱԳԵՐԸ

Թռչունները ձուածին են. անոնք բոլորն ալ ձու կ'ածեն եւ իրենց ձագերը այդ ձուերէն կ'ելլեն, որոշ ժամանակ մը ետք:

ՀԱԻԸ

Հաւը երկու ոտքի վրայ կը քայլէ: Ան իր թեւերն ալ կը գործածէ: Երբ վագելով փախչիլ ուզէ՝ հաւը իր թեւերը կը բանայ եւ կը տարածէ: Թառեւում համար, անիկա թեւերը ուժգին կը քափահարէ: Հաւը ծանրօրէն կը թռչի:

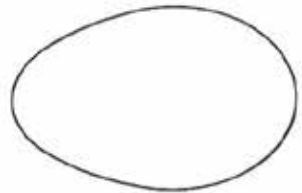
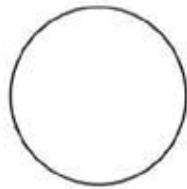
ՀԱԻԿԻԹՆԵՐԸ

Թռչուններու ձուերը կը կոչենք նաեւ հաւկիթ, թէեւ նախընտրելի է այս անունը տալ հաւին ձուերուն միայն:

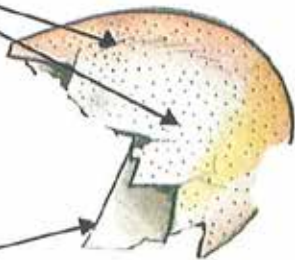
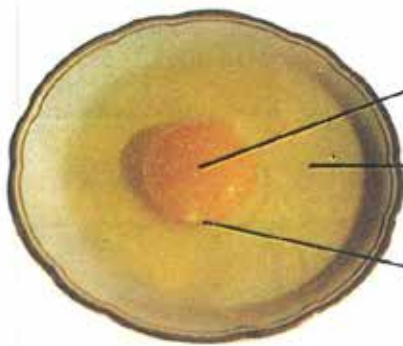

Թարմ հաւկիթ մը ուշադրութեամբ դիտենք: Անոր դեղնուցին փակած է ներմակ փոքր մաս մը՝ սաղմը: Սաղմն է, որ նուտիկի պիտի վերածուի: Երբ հաւը իր հաւկիթներուն վրայ թուխսի նստի, սաղմը կը սկսի անիլ հաւի մարմնին ջերմութեան ազդեցութեան տակ: Սաղմը իր սնունդը կ'առնէ հաւկիթին դեղնուցէն եւ ներակուցէն: Հաւկիթին կեդեր ունի շատ մանր ծակտիկներ. այդ ծակտիկներէն օդը ներս կ'անցնի եւ սաղմը կը շնչէ: Հետզհետէ մեծնալով սաղմը նուտիկի կը վերածուի: Ճուտիկը հաւուն օգնութեամբ կեդեր կը կտորէ եւ դուրս կ'ելլէ:

Դեղին ներկէ՛ այն ձեւը, որ հաւկիթի կը նմանի:
 Ի՞նչ կը կոչենք այդ ձեւը:

Ամբողջացո՛ւր. (դեղնուց, ներսկուց, սաղմ, ծակտիկ, կեղեւ)

Ներկէ՛:

սմբակաւոր

Կարմիր

մաշկոտանի

Կանաչ

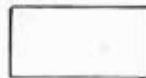
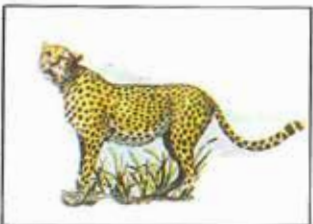
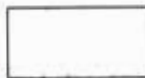
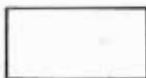
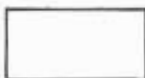
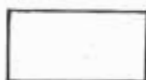
կնդակաւոր

Կապոյտ

մատնագնաց

(նանկ ունեցող)

Գեղին

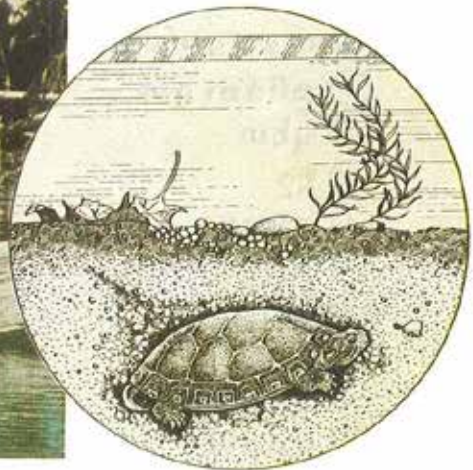
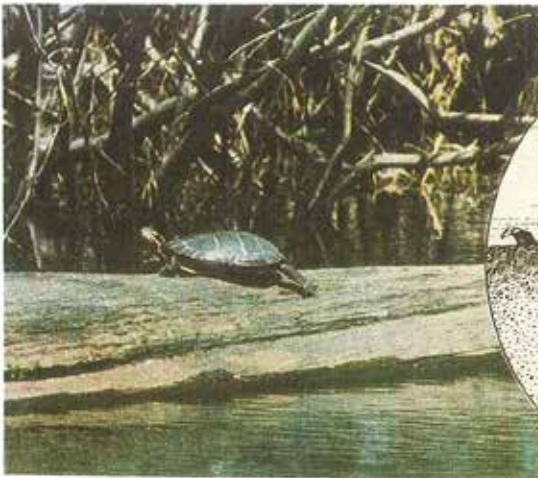
ՁՈՒԿԵՐ

Ձուկերը ձուածին անասուններ են, անոնք մեծ թիւով ձու կ'ածեն: Մայր ձուկերը իրենց ածած ձուերով եւ անոնցմէ ծնելիք ձկնիկներով շեն հետաքրքրուիր: Ձուկը իր լողակներուն շնորհիւ դիրութեամբ կը լողայ:

ՍՈՂՈՒՆՆԵՐ

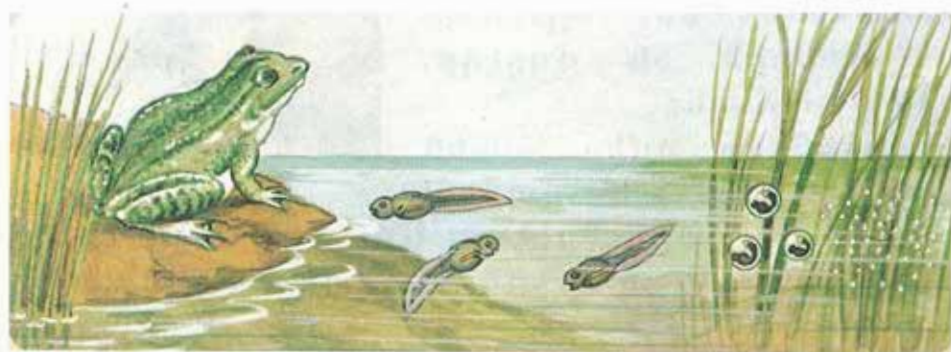
Սողունները ձուածին անասուններ են: Գլխաւոր սողուններն են մողէզը, օձն ու կրիան:

Սողունները ձմեռ ատեն խոր ֆունի մէջ կը մտնեն, մինչեւ որ գարունը գայ: Ասոր համար անոնք նաեւ կը կոչուին ձմեռնող անասուններ:

ԵՐԿԱԿԵՆՑԱՂՆԵՐ (Գորտագգիներ)

Գորտն ու գորտագգիները *երկակենցաղ* անասուններ են, անոնք կ'ապրին ջուրի մէջ եւ ցամաքի վրայ: Երկակենցաղները ձուածին անասուններ են: Գորտը իր ձուերը կ'ածէ լնակներու կամ նահիւններու ջուրին մէջ: Այդ ձուերէն դուրս կու գան ձուկերուն բաւական նման փոքր կենդանիներ *շերեփուկները*: Շերեփուկները ունին խոշոր գլուխ մը եւ երկար ու տափակ պոչ մը: Անոնք հետզհետէ կերպարանափոխուելով գորտերու կը վերածուին:

Ամբողջացո՛ւր.

☐ 1 ընձուղտ	☐ ձուածին
☐ 2 կէտ	☐ ստնաւոր
☐ 3 էջ	☐ մատնագնաց
☐ 4 գայլ	☐ մաշկոտանի
☐ 5 քիթեռնիկ	☐ 9 երկակենցաղ
☐ 6 կարապ	☐ կնդակաւոր
☐ 7 հաւ	☐ ձմեռնող
☐ 8 կրիայ	☐ անողն
☐ 9 գորտ	☐ սմբակաւոր

ԱՆՈՂՆ

Անողն անասունները կը բաժնուին զանազան խումբերու, գլխաւորներն են՝

- 1.— Միջատները
- 2.— Որդերը
- 3.— Թուլամորթները
- 4.— Խեցեմորթները

ՄԻՋԱՏՆԵՐԸ

Ամենէն օգտակար միջատները մեղունն են շերամն են: Մեղուն մեզի կու տայ համեղ եւ սննդարար մեղր: Շերամը մետաքս կ'արտադրէ:

Կան նաեւ վնասակար միջատներ, ինչպէս նաննն ու մժեղը:

Միջատներու կերպարանափոխումը

Միջատները իրենց կեանքի ընթացքին կ'անցնին երեք տարբեր ձեւերէ: Մայր – միջատին ամառ ձուէն դուրս կու գայ փոքրիկ *թրթուրը*: Թրթուրը քանի մը շաբաթ ապրելէ ետք խոր քունի մէջ կը մտնէ. քնացած շրջանին կը կերպարանափոխուի եւ կը վերածուի *հարսնուկի*: Հարսնուկն ալ իր կարգին որոշ ժամանակ մը ետք կատարեալ միջատ կը դառնայ: Անկէ ետք միջատը այլեւս չ'անիր:

ՈՐՆԵՐԸ

Որդերը չեն կերպարանափոխուիր, միջատներուն նման:

Երկրամայր կոչուած որդը կ'ապրի հողին մէջ. ան գետնին տակ երկար նրբանցքներ կը փորէ: Անոր մարմինը կազմուած է մեծ թիւով օղակներէ. գլուխը եւ իրանը իրարմէ կարելի չէ զանազանել:

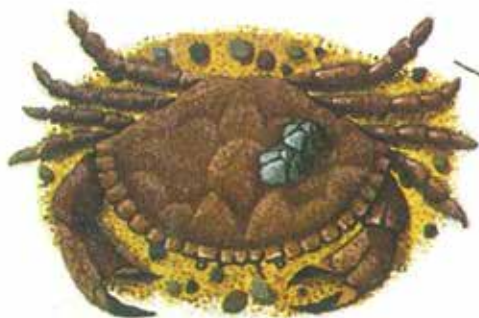
ԹՈՒԼԱՄՈՐԹՆԵՐԸ

Խիսունջը թուլամորթ մըն է:

ԽԵՅՏՄՈՐԹՆԵՐԸ

Խեցգետինն ու խեչափառը խեցեմորթներ են:

Խեցգետինը խեցեմորթներու տիպարը կը նըկատուի. խեցեմորթները ընդհանրապէս ունին համեղ միս մը:

Հասցո՛ւր անասունը իր ձագին:

